

DE STEENWEG HAZEGRAS - RETRANCHEMENT

Danny Lannoy

Na de indijking van de verzande Zwingel in 1872 werd heel wat landbouwgrond gewonnen en kwam de Willem-Leopoldpolder (1) tot stand. De omliggende landbouwers bewerkten de gronden zodat er nooit een hoeve werd gebouwd op de nieuw gewonnen polder.

Waar men vroeger door het schorre moest, naar de grensgemeente Retranchement, dacht men eraan een dagelijkse verbindingsweg aan te leggen ter bevordering van het verkeer.

De weg Hazegras-Schapenbrugge, gekasijd in 1785 was in een zodanige toestand dat ze in 1868 op kosten van de gemeenten Knokke en Westkapelle werd hersteld. Voor 1872 was de Nieuw-Hazegraspolderdijk de enige dijk die het land beschermde van de vloed. Deze werd dan ook Zee-dijk genoemd. Na de aanleg van de internationale dijk kon men deze problemen gedeeltelijk vergeten.

Door het heen en weer rijden met paard en kar, naar de nieuwe polder werd de hoogte van de dijk aanzienlijk afgeslecht ten zuiden van de Hazegrassluis. (2). Op die plaats zou de dijk afgevoerd worden en voor alle veiligheid bij springvloed, blaken voorzien om het gat tijdelijk af te sluiten. (3). Op die plaats zou de steenweg zich een weg moeten banen richting Nederlandse grens.

In de "Journal de Bruges" van 11 oktober 1889 lezen we volgend artikel: "Depuis la route pavée belge au Hazegras (Knocke) il n'existe tout au plus que 20 minutes de chemin de terre sur le territoire hollandais vers le Retranchement" "une nouvelle route pavée sans interruption, de Bruges, à Breskens via Hazegras-Retranchement tout en raccourcissant le chemin, d'au moins deux heures, comparativement à la route pratiquée jusqu'à ce jour..."

In verschillende dagbladen werd de toestand heftig aangeklaagd over de toestand te Knokke. Het verkeer zou aanzienlijk toenemen aan de grens, doch zonder de onderhandelingen tussen de besturen van Nederland en België kon men niets aanvangen.

Pas in 1893 kwam enig schot in de zaak. Het gemeentebestuur van Knok-

ke zou een vergadering beleggen met de afgevaardigden van Nederland, de heer Erasmus, dijkgraaf van de wateringe Cadzand, de heer Bastin, dijkgraaf van de Willem-Leopoldpolder, en de burgemeester van Cadzand, dhr Isseeuw. (4).

In het "Burgerwelzijn" van zaterdag 19 mei 1894 lezen we volgende aankondiging: "Provincie West-Vlaanderen Arrondissement Brugge-Oosten gemeente Knocke AANBESTEDING

der uit te voeren werken voor het leggen der KALSIJDE van het HAZEGRAS naar de Gemeente RETRANCHEMENT (Nederland)

Het Kollegie van Burgemeester en Schepenen maakt bekend, dat er op Maandag 25 juni 1894

om 11 ure voormiddag, in het Gemeentehuis, te Knocke (5) zal overgegaan worden, onder verdere goedkeuring der bevoegde Overheid, tot de Openbare Aanbesteding der werken voor het maken van gemelden steenweg.

Belooft der begroting fr. 36.000

" borgtocht " 1.000

Gezegde aanbesteding zal plaats hebben bij soumissiën gelijkvormig aan het model, toegestuurd bij aanbevolene brieven, op het postkantoor besteld ten langsten den 21 juni 1894, onder dubbelen omslag, waarvan de buitenste zal dragen het adres van M/ Sebastiaan Nachtegale, Burgemeester van Knocke en de woorden: Soumissie voor aanneming van openbare werken en de binnenste de woorden: Soumissie voor de aanneming der te doene werken voor het maken der kalsijde Hazegras-Retranchement.

De zegel, des postkantors op den buitenste omslag geslagen, zal besta- tigen of dezen op den bepaalden tijd is ingediend geworden.

Elke soumissie moet vergezeld wezen van het bewijs van voorgaande storting van 1.000 franks in handen van een der agenten of kassiers van den Nationalen Bank. Exemplaren van het kohier van voorwaarden en begrooting zijn verkrijgbaar bij den Gemeente Sekretaris.

De plans liggen ter inzage der Aannemers bij den Heer Van Mol, Arrondissements-Ingenieur te Brugge.

Knocke, den 4 Mei 1894.

Burgemeester en Schepenen,
Seb. Nachtegale

Op bevel:
De Sekretaris
Lod. Du Bois.

In maart van hetzelfde jaar had de gemeente een lening aangegaan van 30.000 fr. waarin voorzien een som van 6.700,- fr. nodig voor het dekken van een zesde deel in voornoemde kosten.

De aanbesteding had ruime belangstelling en leverde volgende uitslag:

1. Emile Boereboom	Brugge	33.497,00 fr.
2. Pierre Lootens	Brugge	34.390,00 fr.
3. Fidele Baesen	Brugge	35.130,00 fr.
4. Henri Gheyle	Heyst	39.886,48 fr.

De laagst biedende mocht starten met de werken.

Het bestuur van de Willem-Leopoldpolder (Nederlands gedeelte) vroeg een exemplaar in "Vlaamsche taal" van het bestek en de voorwaarden van vermelde kasseiweg. Het gedeelte op Nederlands grondgebied zou men laten aansluiten met de nieuwe baan. De gemeente kon echter geen gevolg geven aan de vraag van onze noorderburen.

We halen enkele technische gegevens uit het bestek voor de nieuwe steenweg op Nederlands grondgebied:

"AANBESTEDING Zaterdag 5 januari 1895

Aanwijzing zaterdag 22 december 1894

Bestek en voorwaarden van de aanbesteding van een Keibestrating. Aanbesteding te Retranchement bij J. Verhage, herbergier, op zaterdag den 5 Januari, 's voormiddags ten 11 ure;

... van de "Weg naar 't Hazegras", No 8 van den ligger der wegen en voetpaden in Retranchement, vanaf de brug over het Kanaal naar de Sluis aan de Wielingen tot de grens met België. Raming f 4100.

Beschrijving: Art. 1 uit te voeren werken:

- a. Het volgens aanwijs onder profiel brengen van den bestaanden weg over 315 M lengte.
- b. Het aanbrengen van een zandkist over 315 M lengte en 3 M breedte en ter diepte van 0,30 M.
- c. Het maken van 955 M2 keibestrating met door den aannemer nieuwe te leveren kantsteenen en keien.
- d. Het onderhoud van het gemaakte werk gedurende negen maanden na de voltooiing en oplevering.

Nadere bepalingen: Art. 3

De richting en as van den te maken keiweg is die van den bestaanden weg. Het bovenvlak van dien weg onder één rechte lijn af- en op te werken volgens uitgebakende richting.

De grond, voortkomende uit de ontgravingen voor de zandkist, mag worden gebezigd tot het onder profiel brengen van den weg.

De zijbermen langs de kunstbaan ter hoogte van den bovenkant der kantsteenen onder een helling van 20 op 1 naar den slootkant open bij te werken.

Nadat de aardenbaan afgewerkt is, wordt daarop de zandbedding ter breedte van 3 m aangebracht, die, na vast aangestampt of aangereiden te zijn, en dikte moet van 30 cm.

Het zand moet van de vroegere wallen nabij de kom van het dorp Retranchement door den aannemer voor zijne rekening worden bijgeleverd.

Bouwstoffen: Art. 4

Keien. De keien moeten uit de groeven van Quenast, Lessines, Ben-Ahin of Fooz Wépion en van de 5e soort volgens 362 der A.V.

De kantsteenen moeten zijn Doorniksche, lang 25 à 30 cm. hoog 25 à 30 cm, en dik 10 à 12 cm.

Voorwaarden van algemeenen aard: Art. 5

De eenheidsprijzen voor deze werken zijn als volgt:

- voor één meter grond of zand te ontgraven, opladen en lossen of wegschakken	f 0,10
- voor één M3 grond vervoeren over 40 m lengte	f 0,06
- voor elke 10 M verder	f 0,02
- voor één M2 keibestrating	f 3,80
- voor één uur werkens van	
één straatmaker	0,20
één arbeider	0,15
één kar met paard geleider	0,40

Directe Behoeften. Binnen 8 dagen na de schriftelijke kennisgeving der goedkeuring van de besteding stort de aannemer in handen van de directie (het bestuur van het Nederlandsch gedeelte van den Wil-

lem-Leopoldpolder) 6 pCt der raming, ter bestrijding der onkosten voor het opmaken der bestedingsstukken, enz.

Tijdsbepaling: de tijd van oplevering wordt bepaald op drie maanden na den last tot aanvang. Het werk wordt na de volledige oplevering negen maanden onderhouden en moet alsdan weder, geheel voldoende aan de bepaalde afmetingen en aan de eischen van goedwerk, worden opgeleverd.

Betaling: De betaling der aannemingssom geschiedt in drie termijnen: De eersten termijn, groot 4/10 der aannemingssom, als het werk voor de helft is afgemaakt en er genoegzamen voorraad van materialen is tot voortzetting.

De tweede termijn, groot 5/10, als het werk geheel voltooid en opgeleverd is.

De derde termijn, het overgebleven 1/10 na het einde van den onderhoud, als het werk nogmaals is opgenomen en goedgekeurd...

Goedgekeurd te Sluis, den 12 mei 1893

Het bestuur van het Nederlandsch gedeelte van den Willem-Leopoldpolder

Jozs. BASTING Jz., dijkgraaf
J.LANSEN CROIN, ontvanger-griffier.

Begin 1895 beschikte men dan eindelijk over een internationale verbindingsweg van Knokke naar Retranchement, die het verkeer in West-Zeeuws-Vlaanderen toeliet en bevorderde.

Meer dan 80 jaar na die beslissingen zou men spoedig mogen overgaan tot het aanleggen van een fietspad op deze druk bereden smalle autobaan ... of is dit iets voor de Staat !!!

* * *

(1) Na de afdemming van het Zwin werd de grond in 11 kavels verdeeld van west naar oost. In 1876 werd 79 ha gebruikt om koolzaad te winnen.

Later werd gerst, paardenbonen en klover gezaaid.

De polder werd genoemd naar de twee toenmalige vorsten van Holland en België.

(2) Hazegrassluis: diende als afwatering voor de polders ten noorden van Brugge (is nog steeds te zien langs de Burkeldijk).

(3) In de Muur aan de Vrede ziet men heden ten dage nog de gleuven waar de balken moeten inschuiven in geval van springvloed. Waar de balken zijn is een andere vraag!!!

Bij doorbraak van de Internationale dijk is de N.H.P.dijk de 2e dijk om het achterliggend polderland te beschermen. Op verschillende plaatsen is deze dijk doorbroken en zijn deze openingen verbreed zodat de oorspronkelijke balken van geen nut meer zijn.

(4) Sebastiaan Nachtegale was burgemeester, en had als schepenen Paul Parmentier en Pieter Jacxens, raadsleden Philippe Tavernier, C. Van Parijs, J. Van de Pitte, Edward Verheye, Bonte, en als sekretaris Lodewijk Dubois.

(5) Het gemeentehuis was gevestigd in het Hotel Communal (sedert 1873) (hoek Gemeenteplein - Edward Verheyestraat).

* * * * *

Vergeet niet na te kijken de rubriekjes in de kaders

p. 4: "Schilders van Oud-Knokke;
p. 9: Storting van ledenbijdrage voor 1982;
p.24: Insturen van nieuwe artikels.

* * *